

Opettajan päiväkirja: Ennen uuden urakan alkua

Kristiina Haapasalo

Opettajan päiväkirja -juttusarja jatkuu kotoutumiskouluttajan ajatuksilla. Kristiina Haapasalo toimii kouluttajana Vaasan aikuiskoulutuskeskuksessa. Kristiina kertoo hyvistä päätöksistään ennen kurssin alkua ja siitä inhorealitisesta todellisuudesta kurssilla, jossa aikuisten maahanmuuttajien luku-, kirjoitus- ja oppimistaidot ovat eritasoisia ja joiden kanssa kouluttajalla ei välttämättä ole yhteistä kieltä.

- Tällä kertaa etenen järjestelmällisesti ja seuraan tarkemmin opetussuunnitelmaa, koska vain niin voi asettaa tavoitteen ja päästä perillekin. *(Todellisuudessa on vaara, että jossain puolessavälissä kurssia huomaan, että taas olen jättänyt jotain tärkeää väliin, en aina ole jaksanut olla riittävän innostava, jotta oppilaiden mielenkiinto pysyisi yllä, taas olen sortunut pitkinä pimeinä talvipäivinä kynä-taulu-paperi-metodiin.)*
- Tällä kurssilla tarjoan sopivan kokoisia teemapaketteja, joista, opiskelija ihan kuin salaa huomaamattaan oppii myös sopivasti kielioppia. Jokaisen paketin lopussa teen pienen tai isomman kokeen, enkä tuhlaa aikaa asioiden tarpeettomaan jauhamiseen, koska aikaa ei ole rajattomasti ja uuden aineiston syöttäminen on erittäin tärkeää. *(Todellisuudessa teemapaketti venyy ja ajankohtaisiakaan asioita ei voi olla huomioimatta. Yhtäkkiä alkaa tuntua, että juuri tämä ryhmä tarvitsee jotain muuta, kokeen tulokset masentavat ja tulee itsellenikin riittämättömyyden tunne ja sitten vaan tulee tehtyä lisäharjoituksia ja täydentäviä tehtäviä ja se on sitten loputon suo.)*
- Uudella kurssilla otan käyttöön mahdollisimman erilaisia tehtävätyyppejä, joita olenkin kerännyt varastooni pitkän opettajanurani aikana, koska monipuoliset harjoitukset pitävät yllä oppijan mielenkiintoa, opiskelija näkee kielen rakenteet eri aspekteista ja erilaiset tehtävät palvelevat kielen sekä viestinnällistä että kieliopillista kehittymistä. *(Todellisuudessa koen pian vähänkin monimutkaisempien harjoitusten selittämisen vaikeaksi, jos olen tekemisissä entisten primaari/sekundaarilukutaidottomien kanssa, yksinkertaisten harjoituksia liikaa ja lopuksi tyydyn samojen vanhojen aukkotehtävien käyttöön.)*
- Uudella kurssilla käytän paljon enemmän toistoa sekä ”yksi puhuu, toiset toistavat”-keinoa. Toistaminen aktivoi myös ne opiskelijat, jotka ovat tällä hetkellä kuuntelijan roolissa. Riittävän usein ääneen toistettu asia – sana, fraasi, jopa tarina – jää mieleen, vaikka sitä ei ymmärtäisikään tai ei aina haluaisikaan muistaa. Sitä kikkaa käyttävät mainosten tuputtajat – ja tuloksekkaasti! *(Todellisuudessa toistattaminen vaatii opettajalta paljon enemmän läsnäoloa ja energiaa, joten laiskuus tulee jossain vaiheessa kurssia tekemään tepposet tässäkin. Sitten sitä vaan esittää ryhmälle kysymyksiä, joihin*

joku priimus vastaa. Usein kuvittelen, että kaikki ymmärtävät ja osaavat, vaikka todellisuudessa kaikki eivät edes kuuntele eivätkä välttämättä ymmärrä.)

- Tällä kertaa käytän johdonmukaisesti musiikkia opetusaineiston kiinnittämiseen ja aktivoimiseen. Musiikki vaikuttaa aivoihimme aivan uskomattoman paljon. Suurella osalla ihmisistä on auditiivinen muisti, vaikka ajatellaan, että vaan kirjoitettu asia jää mieleen. Silti kielenopetuksessa käytetään varsin vähän esimerkiksi laulamalla oppimista. Laulujen avulla itsekkin opin joskus lapsena suomea. En ymmärtänyt mitä lauloin, mutta sanat jäivät mieleeni. Viihdytysmielessä musiikin käyttö on silti vähintäänkin arveluttavaa, itse käytän vaikkapa lauluja vain tavoitteellisesti – apuharjoituksena sanaston, kieliopillisen muodon tai vaikkapa aiheen kiinnittämiseen. Opiskelijan täytyy myös ymmärtää, miksi juuri tämä laulu on harjoituksena. *(Todellisuudessa joskus unohtuu levy, joskus loppuu aika, joskus otan vahingossa tunnille mukaan väärän kappaleen, joskus on soittoapparaatti jossain karkuteillä, pahimmassa tapauksessa kurssilla on ihmisiä, jotka kieltäytyvät kaikenlaisesta musiikin kuuntelemisesta...)*
- Annan itselleni lupauksen, että kehun ja kiitän kerran päivässä jokaista opiskelijaa, koska positiivinen palaute rohkaisee, tukee, motivoi *(oikeasti on helpompi antaa negatiivista palautetta – puutteet kun ihminen näkee ensimmäiseksi)*. Lupaan, että aloitan tunnin aina hymyllä, vaikka mikä olisi, kuittaamalla huomautukset ja moitteet naurulla, koska se vapauttaa opiskelijan jännityksestä ja helpottaa vaikeampiinkin asioihin puuttumista. Vannon muistavani joka päivä, että opiskelijalla on muutakin elämää kuin vaan suomen kielen kurssi. Minun tehtäväni on herättää heissä mielenkiintoa oppimista, suomen kieltä ja kulttuuria kohtaan. *(Oppiminen on minulle opettajana pääasia. Onneksi olen oppinut välttämään opiskelijoiden luokittelua. Erilainen ja hidas oppija saattaa helposti leimautua huonoksi ihmiseksi, kun häntä verrataan kielellisesti lahjakkaampaan ihmiseen.)*
- Uudella kurssilla lupaan käyttää parempaa virheiden korjaamisen taktiikkaa ja metodologiaa. Puheessa virheiden korjaamisen pitää tapahtua vain toistamalla virheellinen sana tai fraasi oikein, jonka jälkeen myös opiskelija ohjataan toistamaan sana oikein. Niin hän ei saa mitään virhekkästä eikä ryhdy rakentamaan itselleen puhumattomuuden suojamuuria. *(Olen huomannut, että sekä punakynä että puheessa esiintyvien virheiden korjaaminen on joillekin ihmiselle punainen vaate ja minun täytyisi kouluttajana tietää, kuka on arempi ja kuka kestää kovempaa ojentamista.)* Kritiikki on kaksiteräinen miekka.
- En saa unohtaa erilaisten oppimis- ja muistitekniikoiden juurruttamista. Tavanomainen pänttääminen aiheuttaa useammassa meistä inhoa ja vastenmielisyyttä. Erilaisten sanakorttien, pelien, arvoituksien, leikkien, laulujen, kuvien, taulukoiden, miellekarttojen ja vaikkapa assosiaatioiden käyttö elävöittää sekä oppimista että opettamista. Se vaatii minulta hyvien ideoiden keräämistä ja opetusmateriaalien valmistamista hyvissä ajoin. Lisämateriaalien täytyisi olla hyvin ajan tasalla. Paljon helpompaa on tyytyä vanhojen kulahtaneiden pahvikorttien käyttöön sen sijaan että istuu illat pitkät ja etsii tai askartelee uusia laminoituja iloisenvärisiä juttuja. Se mikä on kerran hyvin tehty, kestää kulutusta moneen kertaan. Myös opetusmateriaalin systematisointi on erityisen tärkeää, jotta materiaalit löytyisivät helposti seuraavaa opetustapahtumaa vartenkin. *(Useinkin laiskuus iskee enkä jaksa systematisoida jo tehtyä materiaalia. Ajan kuluessa epäjärjestyksessä olevien harjoitusten, tekstien ja korttien etsiminen ja läpikäyminen teettää tuplatyön.)*
- Taas aloitan kurssin sillä, että yritän voittaa opiskelijoiden luottamuksen. Käytän paljon parityöskentelyä, pienryhmäopiskelua ja kaikki-kaikkien-kanssa -harjoituksia, jotta ryhmäytyminen kehittyisi. Kymmenen kuukautta samojen seinien välissä edellyttää tasavertaisuuden tärkeyden tajuamista ja hyvää sietokykyä kaikilta. On ensisijaisen tärkeää, että en päästä syntymään kuppikuntia ja kieliryhmien pienklikkejä. Vielä tärkeämpää on se, että kenestäkään ei tulisi syrjittyä, kiusattua

eikä ulkopuolelle jätettyä. Vain turvallinen ympäristö antaa tilaa oppimiselle. Aluksi on vaikea selittää nojatuoliluokan paremmuutta (luokassa ei ole pulpetteja eikä pöytiä, käytössä on nojatuolit ja kirjoituslustat). Minun täytyy selvittää, että nojatuoleissakin voi istua sekä aktiivisesti että passiivisesti – riippuen tehtävästä. Enimmäkseen parin viikon päästä kaikki ovat kuitenkin jo tottuneet uuteen luokkajärjestelyyn. Monikaan ei enää kaipaa takaisin pulpettielämään, jossa takimmaisesta näkevät vaan ryhmäkaverin selkiä ja kommunikointi on paljon vaikeampaa. Puolipiirissä/piirissä työskentely tuo mukanaan tilaa liikkua ja vapautta. Kaikki näkevät kaikki, rajat siirtyvät kauas pois, kouluttaja pääsee esteittä lähelle (etukäteen mentaalisella ja psyykkisellä tasolla), vuorovaikutus paranee enemmän kuin uskoisikaan.

- Unohtuiko joku asia? Varmasti, ihan varmasti, mutta eletään päivä kerrallaan ja ratkotaan eteen tulevat pulmat silloin, kun ne tulevat eteen. Ryhmän taitotaso näyttää oikean tien, jota pitkin kuljetaan, niin se vaan on. Kaikkea ei voi etukäteen valmiiksi miettiä, ikävä kyllä, vaikka olisi paljon turvallisempi tunne mennä uuden ryhmän eteen kaikki sanat paperilla valmiina...

Tällaisten ajatusten pyörityksessä valmistaudun uuden kurssin alkuun ja odotan innolla uusien opiskelijoiden saapumista. Ehkä tällä kertaa onnistun toteuttamaan kaikki hyvät suunnitelmat ja ideat...

Kirjoittaja toimii kouluttajana Vaasan aikuiskoulutuskeskuksessa.